

На перший погляд, липа нам здається звичайним деревом, звичним для міст і сіл, ареал поширення якого поширюється мало не до самого полярного кола. Однак багато хто навіть не здогадується, наскільки міцно вона увійшла в нашу слов'янську культуру, і які таємниці і легенди про неї зберігають народи.

Липу оспівували Вергілій, Овідій, Пліній, називаючи її «золотим деревом». У російській літературі про неї писали Пушкін, Тургенєв, О. Толстой і Ахматова. У народних піснях її називали ласкаво «Липонька», «Липка». Справді, скільки любові та душевної доброти вкладено в ці слова! І це не випадково. Адже липа - це символ жіночності, м'якості та ніжності. Вона символізує жіноче начало, і не тільки у слов'янських народів.

У стародавніх слов'ян липа була священним деревом і ототожнювалася з богинею любові і краси - [Ладюю](#). За давніх часів у наших предків жодне свято не обходилося без обрядових сцен біля лип. Під липами вони водили хороводи, які неодмінно присвячувалися липовому цвіту, липовому аромату і липовому меду. Біля цього дерева також часто проводилися й народні збори, суди. На знак примирення або закінчення війни на вулицях висаджували стрункі ряди цих зелених чудесниць.

Липа вважалася дровом Богородиці. Християни вірили, що коли Богородиця спускається з небес на землю, вона відпочиває саме на липі. На липу вішали ікони та образки,

побутувало повір'я, що саме на липі найчастіше були чудотворні ікони. Одна з християнських легенд говорить, що липа стала притулком для Богородиці, коли вона з маленьким сином бігла до Єгипту.

Слов'яни шанували липу не тільки як священне дерево, але і як дерево-матір, що дарує своїм дітям усе необхідне. Ложка, чашка, ківш, піднос та інші предмети побуту, без яких не обходилася жодна селянська родина, вирізалися з липи. Багато століть наші предки ходили в липових личаках. З легкої липової деревини робили щити, які захищали воїнів від ворожих списів та шабель. На липових дошках писали ікони та вирізали іконостаси, з дощок її робили музичні інструменти. Деревину липи використовували для висікання «живого» вогню, за допомогою якого щорічно оновлювали вогонь у домашніх вогнищах.

Липу використовували і як особливий оберіг. Повсюдно вважалося, що в липу не б'є блискавка, тому її садили біля будинків і не боялися ховатися під нею під час грози. Жителі Герцеговини під час вінчання тримали над головами молодих липову гілку теж як оберіг. Нею прикрашали хати й загороди з худобою на Юрія і на Трійцю. У німецькій міфології липа була священним деревом Фреї, богині любові та краси. Листя липи за формою нагадує серце, тому у східних і західних слов'ян вона стала втіленням таких прекрасних людських якостей як щирість і доброзичливість.

Усталена історична традиція зробила липу національним деревом чеського народу. Цей історичний факт знайшов відображення в тому, що липовий листок, гілка липи з квітками або липовий вінок стали знаками національної гідності Чехії. На багатьох почесних нагородах Чехії (на ордені Білого Лева, ордені Республіки), на державній пресі, на військових уніформах, на гербах та купюрах ми можемо побачити листя або інші елементи липи - як одну з головних національних емблем.

Липа була офіційно прийнята чеським національним символом в червні 1848 року на Слов'янському конгресі в Празі. Цей конгрес був організований чеськими активістами і представляв з'їзд делегатів слов'янських народів, що перебували під владою Австрійської імперії. У з'їзді брали участь активісти і з інших слов'янських країн, у тому числі і Росії. Це була знаменна подія, яка об'єднала слов'ян і дала можливість відчувати силу єдності слов'янських держав.

Ідея об'єднання слов'ян живе не одне століття. У різні часи вона носила визвольний, просвітницький або просто дружній характер. Адже дуже багато пов'язує наші

слов'янські народи. Це й історичні корені, культурно-моральні традиції, духовна спадщина. Та найголовніша сполучна ланка - це наша СЛОВ'ЯНСЬКА ДУША - щедра, широка, світла і чиста. Хіба можуть існувати кордони для неї?! Адже вона зрозуміла без слів і сильна в своїй цілісності. Важливо пам'ятати про це, і тоді всі межі, які нас розділяють, виявляться умовністю, через яку треба просто переступити.

Світлана Шилівська

Представник Міжнародної громадської організації «Лагода» в Чехії